

## Deel C: Skakels met ander planne

### 18. Skakels met die Langtermyn-infrastruktuur en ander Kapitaalplanne

Beplanning vir infrastruktuur sluit die volgende in: groottes van skole in stedelike en landelike areas, die toekoms van intermediêre en gekombineerde skole, die sluiting of amalgamering van onderbenutte skole, die vervanging of uitfasering van tydelike strukture, die beëindiging van verhuur van persele privaatskoleiendom, en die akkommodasieskedules wat nodig is om nuwe skole te bou, gebaseer op die Norms en Standaard. Benutting van hostels is ook deel van die geïntegreerde oplossing.

Die WKOD is besig om planne op te trek vir geskikte toekomstige infrastruktuur en Leerdervoerskema (LVS), gebaseer op die nuwe Norms en Standaard. Die omvattende behoefte per onderwysdistrik sal bepaal, en in die Onderwysvoorsieningsplanne op gesom word. Enige toekomstige plan vir die landelike areas moet met die planne van ander departemente in die provinsiale sektor in lyn gebring word, en behoort gehalte-onderwys en landelike ontwikkeling in die Wes-Kaap te bevoordeel.

In 2010 moet 126 mobiele klaskamers voorsien word. Oor die MTUR sal 200 klaskamers en 20 nuwe skole gebou word.

### 19. Voorwaardelike toekennings

Naam van toekenning	Voeding
Doel	Die Nasionale Skoolvoedingprogram [NSVP] is in 1995 as deel van die regering se Herkonstruksie- en Ontwikkelingsplan gevestig, en is sedert 1 April 2004 deur die Departement van Basiese Onderwys bestuur. Die hoofdoel van die program is om voedsame maaltye vir geteikende leerders te voorsien om leerkapasiteit te verhoog en skoolbywoning te bevorder. Diensverskaffers wat via 'n oopaanbodtender gekontraakteer word, voorsien geteikende skole van goedere en dienste. Die program word deur beamptes by die provinsiale en distrikskantore bestuur, gekoördineer en gemoniteer.
Prestasie-aanduider 2010	Voed 345 000 leerders 2011 Voed 346 000 leerders 2012 Voed 347 000 leerders 2013 Voed 348 000 leerders 2014 Voed 349 000 leerders
Voorsetting	Maaltye met verhoogde voedingswaarde moet voorsien word.
Motivering	Voeding vir behoeftige kinders is van die grootste belang. Leerders uit arm gemeenskappe konsentreer beter in die klaskamer, wat weer die leerders in staat stel om maksimum voordeel uit die leeromgewing te trek.

Naam van toekenning	MIV/VIGS-lewensvaardighede
Doel	Om toegang tot 'n geskikte en doeltreffend geïntegreerde stelsel van voorkoming, sorg en ondersteuning te verseker vir leerders, opvoeders en ondersteuningspersoneel wat deur MIV/VIGS besmet en geaffekteer is. Om lewensvaardighede-onderrig aan leerders en -opleiding aan opvoeders, skoolbestuurspanne (SBS'e) en beheerliggame (SBL'e) te voorsien ten einde lewensvaardighede, seksualiteit en MIV/VIGS-onderrig in lyn met die Nasionale (en Provinsiale) Strategiese Plan oor MIV en VIGS, beleid oor MIV en VIGS en inklusiewe onderwys, die Nasionale Kurrikulumverklaring, dwelm- en middele-misbruik en geslagsgelykheidsbeleid ( <i>Wet op Inkomsteverdeling 2010, Toekenningraamwerk</i> ) te ontwikkel, implementeer en bestuur.
Prestasie-aanduiders	Aantal Lewensoriënteringsopvoeders opgelei en behou om onderrig in MIV/VIGS-lewensvaardighede in die klaskamer te implementeer (teiken: 80% en wat dit doeltreffend doen); Aantal skole (SBS'e en SBL'e) bygestaan met die ontwikkeling, implementering en bestuur van toepaslike MIV/VIGS-strategieë as deel van 'n respons van die heel-skool-gemeenskap en dus toepaslik weerspieël in die Skoolverbeteringsplan (100%); 'n 50% afname in MIV-voorkomsvlakke vir 15- tot 19-jariges, ekstern gemeet en bevestig deur onder meer die Departement van Gesondheid deur sy jaarlikse voorgeboorte-opname, en die RGN se huishoudingsopnames.

Naam van toekenning	MIV/VIGS-lewensvaardighede
Voortsetting	Voorwaardelike toekennings het 'n lewensduur van drie jaar, jaarliks in die Wet op Inkomsteverdeling weerspieël, maar gesien die toenemende wêreldwye prioritering van MIV/VIGS word verwag dat hierdie program nog vir 'n aantal jare sal voortduur.
Motivering	Die MIV/VIGS-pandemie is een van die ernstigste bedreigings vir die ontwikkeling van mensehulpbronne in Suid-Afrika. Suid-Afrika dra reeds die psigososiale en ekonomiese las van die hoogste MIV-voorkoms in die wêreld. Dit is die WKOD se plig om 'n strategiese rol in die voorkoming van die verdere verspreiding van MIV te speel.

## Beleidsontwikkelings

Suid-Afrika is een van die 120 ondertekenaars van die Spesiale Sitting van die Algemene Vergadering van die Verenigde Nasies (UNGASS) se Verklaring van Verbondenheid oor MIV/VIGS. Hierdie verbondenheid word onder meer weerspieël in die Nasionale Strategiese Plan oor MIV en VIGS, 2007-2011 (NSP). Die primêre doelstellings van hierdie plan is (i) om die toename van nuwe MIV-infeksies teen 2011 met 50% te verminder, en (ii) om die impak van MIV en VIGS op individue, gesinne, gemeenskappe en die samelewing te verminder deur toegang tot geskikte behandeling, sorg en ondersteuning teen 2011 na 80% van alle MIV-positiewe mense en hul gesinne uit te brei. Onderwys is die hoofokus van die NSP se eerste prioriteitsarea, Voorkoming.

## Doel van die Program

Die doel van hierdie program is om die verdere verspreiding van MIV te voorkom; om sorg en ondersteuning vir leerders en opvoeders te voorsien wat deur MIV/VIGS besmet en geaffekteer is; om die gehalte van onderwys te beskerm; en om 'n geïntegreerde onderwysrespons te bestuur. Versuim om die VIGS-respons dringend te versterk, sal beteken dat nóg die 2010- en NSP-teikens van die Verklaring van Verbondenheid, nóg die Millenniumontwikkelingsdoelwitte verwesenlik sal word.

## Strategiese Doelwit

Die strategiese doelstelling van die voorwaardelike toekenning vir MIV/VIGS en Lewensvaardighede word in die jaarlikse Wet op Inkomsteverdeling aangedui as: Om toegang tot 'n geskikte en doeltreffend geïntegreerde stelsel van voorkoming, sorg en ondersteuning vir kinders te verseker wat deur MIV/VIGS besmet en geaffekteer is. Die program verwesenlik sy mandaat deur vyf strategiese programme:

- (1) Kurrikulumgebaseerde programme vir leerders;
- (2) Psigososiale versorging- en ondersteuningsprogramme vir leerders;
- (3) Leierskap-, Bestuur- en Beheerprogramme;
- (4) Werkplekprogramme vir opvoeders; en
- (5) Portuuronderwysprogramme vir leerders.

Hierdie vyf strategiese programme verteenwoordig 'n rasionalisering en in-lyn-bring van nasionale prioriteite. Alle pogings word aangewend om hierdie strategieë ook in die negatiewe fokusareas van hêrskoolontwikkeling te integreer, sowel as die tien strategiese uitkomstes van die Provinsiale Regering se *Onderwysstrategie: 'Die Skep van 'n Oop-Geleentheid-Samelewing vir Almal in die Wes-Kaap: Om onderwysuitkomstes 2010 – 2019 te verbeter'*.

## Doelwitte

- Om 80% van AOO-opvoeders en 80% van VOO opvoeders in Lewensoriëntering voldoende op te lei ten einde te verseker dat alle leerders in Grade 1 tot 12 jaarliks 'n minimum van 20 uur van leeftyd- en konteks-gesikte onderrig in MIV/VIGS-lewensvaardighede en sek sualiteit ontvang, deur Lewensoriëntering en die betrek van MIV/VIGS-lewensvaardighede by ander vakke en leerareas (*verwysing: Nasionale Geïntegreerde Plan vir Kinders wat met MIV en VIGS Besmet is, 2001; vergelyk WGO aanduiding van 'n minimum van 40 uur per jaar om gedragsverandering teweeg te bring*);
- Om voorsiening te maak vir die ontwikkeling, seleksie, vertaling, verkryging, en jaarlikse verspreiding van leeftyd-/graad- en taal-gesikte kurrikulumgebaseerde VIGS-spesifieke leer- en onderrig-ondersteuningsmateriaal (LOOM) om doeltreffende lewensvaardighede vir MIV/VIGS in die klaskamer te ondersteun;
- Om opvoeders en skool- en gemeenskapgebaseerde deelhebbers op te lei in die vestiging van doeltreffende en volhoubare skool- en gemeenskapgebaseerde versorging- en ondersteuningstrategieë vir kwesbare kinders (met inbegrip van basiese berading- en verwysingsbevoegdhe);
- Om te verseker dat SBS-lede en ouers wat sleutel-lede van SBL'e is (en gekoöpteerde rolspelers in die gemeenskap) opgelei en ondersteun word in die ontwikkeling en handhawing van konteks-gesikte VIGS-beleid en MIV/VIGS bestuurplanne – binne die konteks van die negatiewe fokusareas van Heelskoolevaluering en die ontwikkeling van Skoolverbeteringsplanne;
- Om die ontwikkeling en implementering van doeltreffende gehalteversekerde MIV-voorkomende programme vir portuuronderrig in laerskole, hoërskole en VOO-kolleges te ondersteun.
- Om voorspraak, die deel van inligting, en motiveringstrategieë te ontwikkel wat aansporing dien vir proaktiewe deelname in plaaslike programontwikkeling en voorspraakgeleenthede en die bevordering van 'n breed-gebaseerde, multisektorale 'bekwaammakende omgewing' vir doeltreffende MIV-voorkoming, sorg en ondersteuning;
- Om 'n doeltreffende, integrale, hoofstroom, intra- en interdepartementele MIV/VIGS-bestuurstelsel vir die WKOD te ontwikkel.

## Verantwoording

- VIGS bedreig 'n opegeleentheidsamelewing, en maatskaplike, mensehulpbron- en ekonomiese ontwikkeling.
- Daar is 16 miljoen Suid-Afrikaners onder die ouderdom van 15 jaar. Sonder doeltreffende voorkoming kan 50% in hul lewens met MIV besmet raak.
- Leerderprestasie sal waarskynlik daal soos meer kinders besmet raak, wees word, of met die impak van VIGS belas word. (*Ondanks 'n toenemende onderwys-investering, sal geletterdheid- en syfervaardigheidvlakke in Graad 12 toenemend nadelig deur MIV/VIGS geaffekteer word tensy die epidemie teruggedraai word.*)
- Insgelyks sal die MIV-epidemie die aanvraag na onderwys vermindert soos kinders weens toenemende huishoudelike koste, en om vir besmette gesinslede te sorg, aan skole onttrek word.
- MIV/VIGS-verwante risiko's (soos dwelmmisbruik, veral 'tik' in die Wes-Kaap) en kwesbaarheid (soos TB en fetale alkoholsindroom) kom by baie van ons skole voor. Laesigbaarheid is geen waarborg dat MIV nie besig is om toe te neem nie.
- Voorkoming is goedkoper as behandeling, versorging en ondersteuning. Die aantal kinders wat deur VIGS wees gelaat word, is aan die toeneem. Die toenemende vraag na TRV-middels en welsyntoelaes weens onvoldoende voorkomingsonderwys het die las op die nasionale begroting verhoog.
- Onderwys bied op sigself 'n mate van beskerming teen MIV/VIGS. Deur inligting en vaardighede te voorsien, kan onderwys die risiko en kwesbaarheid verminder, jong mense se verbondenheid en sekuriteit verhoog, toegang tot vertroubare volwassenes bied, geletterdheidsvlakke verhoog, en 'n persoonlike visie, toekomsgerigtheid en sin vir eiewaarde bevorder.
- Daar is geen korttermynoplossing om die impak van MIV/VIGS op die onderwys te temper nie. Gesamentlike aksie op 'n verskeidenheid fronte word benodig.

## Grondlyn- en Vorige Prestasie:

'n Aantal Sleutel-prestasie-aanduiders	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Begrotingstoewysing 10,003		9,821	11,198	11,870	13,011	13,847
Uitgawes 10,723		9,814	11,205	11,870	13,001	13,727
Onder-/oorbesteding 0,721		0,007	-0,007	0	0,010	0,120
Onderwysers geteiken	12 000	14 000	16 000	18 000	20 000	22 000
Werklike aantal in MIV/VIGS opgelei	12 500	15 910	17 124	20 500	22 099	24 133
Aantal SNVV / STP-27 / saamtrekke	-	-	1	5	17	31
'Gekentekende' hoërskool-portuuroopvoeders -		2 000	5 216	5 300	6 639	7526
Aantal hoërskole met portuuroopvoeders	60	93	93	120	143	154
Aantal VOO-kollegekampusse met portuuroopvoeders	-	-	3	3	12	12
Aantal laerskole met <i>Soul Buddyz</i> -klubs -		50	120	200	420	580
Aantal skole gemoniteer en ondersteun	-	421	613	820	1 036	1 041
Leerders vir MIV by die skool getoets (VBT)	-	-	-	350	2 500	16 000
Provinsiale MIV-vlakke onder tieners	8,7%	8,1%	7,2%	5,6%	4,3 %	N.V.T

## Skakeling

- Die klaskamerbaseerde onderrig in MIV/VIGS, lewensvaardighede- en seksualiteit-onderwys is in Grade 1 tot 12 in Lewensoriëntering en ander vlakke/leerareas ingebed, en is 'n mandaat van die Nasionale Kurrikulumverklaring (NKV).
- Die voorsiening van sorg- en ondersteuningstrategieë vir kwesbare leerders is onder meer in 'n inklusiewe onderwys-raamwerk gevestig wat 'n mandaat van die Wet op Nasionale Onderwysbeleid: Onderwyswitskrif 6 (OWS6) is.
- Die holistiese bestuur van MIV/VIGS, die ontwikkeling van skoolbeleid, en MIV/VIGS-bestuurplanne (soos in verpligte Skoolverbeteringsplanne weerspieël) is 'n mandaat van die Wet op Nasionale Onderwysbeleid: Heelskoolevaluering.
- Dat MIV/VIGS 'driëngend en doelgerig' deur onderwys die hoof gebied word, word ook in onder meer die Nasionale Strategiese Plan oor MIV/VIGS en SOS vir Suid-Afrika, 2007-2011 (NSP), die Wet op Nasionale Onderwysbeleid: Nasionale MIV/VIGS-beleid vir Leerders en Opvoeders (1996), en die provinsiale MIV/VIGS-Strategiese Plan 2007-2011 (PSP) weerspieël. Provinsiale teikens vir Onderwys sluit die volgende in: 'n 50% vermindering van MIV-voorkomsvlakke vir jeugdige van 15 tot 24 jaar teen 2011;(ii) die bevordering, en deur die DVG die verskaffing van vrywillige berading en toetsing (VBT) vir die eie ouer as 15 jaar, met 'n teiken van 50 000 leerders en opvoeders in 2009-2010 (16 000 leerders in 2008-2009 getoets);en (iii) verhoogde kondoomgebruik deur verbeterde toegang in hoërskole, in ooreenspreking met SBL'e.

## Sleutel Lewerbare Aspekte 2010 – 2014

SPA	Prestasie-aanduider	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Kurrikulum	Aantal opvoeders opgelei om onderrig in MIV/VIGS in die klaskamer te gee (Teiken 80%)	24 133	1 000	1 000 (25 000)	1 000 (26 000)	1 000 (27 000)	1 000 (28 000)	1 000 (29 000)
LOOM	Aantal skole wat verlangde MIV/VIGS LOOM vir Grade R tot 12 in die taal/e van keuse ontvang		1 459	1 459	1 459	1 459	1 459	1 459
SPA Prestasie-aanduider		2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15

SPA	Prestasie-aanduider	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Sorg en Ondersteuning	Aantal skole waar 3 tot 5 opvoeders en 2 tot 5 SBL-en gemeenskapslede in Sorg- en Ondersteuningstrategieë vir kwesbare leerders opgelei is.	-- 200			420 (620)	420 (1 040)	420 (1 460)	15 (1 475)
Bestuur en Beheer	Aantal skole waar 3 tot 5 SBS-lede en 2 tot 5 SBL-lede in MIV/VIGS-leierskap-, bestuur- en beheerstrategieë opgelei is.	-- 200			420 (620)	420 (1 040)	419 (1 459)	Nuwe siklus
Portuur-onderwys Aant	1 hoërskool-portuuroopvoeders	7 526	7 500	10 000	14 000	16 000	18 000	20 000
Monitering en Ondersteuning	Aantal skole besoek om steun te bied	1 041	-	1 200	1 300	1 459	1 459	1 459

### Hulpbron-oorwegings

#### Uitgawetendense

Hierdie program word volledig uit die voorwaard elike toekenning befonds. Oor die afgelope vyf jaar het die begroting nie bo die inflasiekoers toegeneem nie. Die toewysing is gekyk aan R 14/kind per jaar of R168/kind bo 12 jaar (*R100 sonder programsalarisse*).

Tendense in die getalle sleutelpersoneel. Die personeel bestaan uit gekontrakteerde of gesekondeerde aanstellings. Die WKOD-Personeelprogram maak voorsorg vir twee poste per distrik. In die volgende vyf jaar sal multifunksionele kringspanne die MIV/VIGS-program behartig.

#### Risikobestuur

- Wanaanpassing tussen programbegroting en omvang van verantwoordelikhede
- Opvoederopleiding is vrywillig, dus is die bereik beperk
- Dwarslopende (matrys-) bestuur noodsaaklik vir welslae
- Sosio-ekonomiese kwessies, soos MIV/VIGS, word nie as 'kernbesigheid' beskou nie, en dus nie ondersteun nie.

## 20. Openbare-Privaat Vennootskappe Geen

## 21. Woordelys

AOO: Algemene Onderwys en Opleiding	NSVP: Nasionale Skoolvoedingprogram
(B)OOV: (Basiese) Onderwys en Opleiding vir Volwassenes	OB: Leerders met Spesiale Onderwysbehoefes
BBS: Besigheidbe stuurstelsel	OBIS: Onderwysbestuur-inligtingstelsel (OBIS)
BPOAS: Beleid en Prosedure vir Onbekwaamheidverlof en Aftrede weens Siekte	OIB: Ondernemingsinhoudbestuur
DB: Diensbillikheid	OIB: Onderwysinligtingsbeleid
DBIS: Distrikbestuur- en Inligtingstelsel	OOOP: Onderwys-, Opleiding- en Ontwikkelingspraktyke
DBS: Dokumentbestuurstelsel	OPBIS: Operasionele Prestasiebestuur-inligtingstelsels
DHOO: Departement van Hoër Onderwys en Opleiding	OPV: Openbare -privaat Vennootskap
DOK: Departementele Opleidingskomitee	OUWP: Uitgebreide Openbare Werke-program
DVBO: Departement van Basiese Onderwys	OVP: Onderwysvoorsieningsplan
DVGv: Departement van Gemeenskapsveiligheid	PGOOO: Program vir Gehalteverbetering, Ontwikkeling, Ondersteuning en Opheffing
DVP: Distrikverbeteringsplanne	POD: Provinsiale Onderwysdepartement
GGBS: Geïntegreerde Gehaltebestuurstelsel	PPBOS: Personeelprestasiebestuur en -ontwikkelingstelsel
GLS: Gemeenskapsleersentrum	PPM'e: Program restasiemaatstawwe
GOS: Geëvolgde Onderwysertifikaat	ROM: Raad van Onderwysministers
HODKOM: Hoofde van Onderwysdepartementekomitee	SABS: Skooladministrasie- en Bestuurstelsel
HOI: Hoër Onderwys-instansie	SAKO: Suid-Afrikaanse Kwalifikasiesowerheid
HSE: Heelskoolleerling	SAPD: Suid-Afrikaanse Polisie
IBB: Institusionele Bestuur en Beheer	SARO: Suid-Afrikaanse Raad vir Opvoeders
IKT: Inligting- en Kommunikasietegnologie	SASW: Suid-Afrikaanse Skolewet
I-SABS: Geïntegreerde Skooladministrasie- en Beheerstelsel	SBL: Skoolbeheerliggaam
KA: Kurrikulumadviseur	SBS: Skoolbestuurspan
KB: Kennisbestuur	SITA: Staatsinligtingstechnologie-agentskap
KKBK: Kreatiewe en Konstruktiewe Benaderings tot Konfliktbestuur	SKP: Senior Kurrikulumbeplanner
KOLI: Kaapse Onderrig en Leerinstituut	SOBIS: Sentrale Onderwysbestuur-inligtingstelsels
KVP: Kringverbeteringsplanne	SOOO: Sektorale Onderwys- en Opleidingsowerheid
LBS: Leerbestuurstelsel	SVP: Skoolverbeteringsplan
LOOM: Leer-en-ondersteuningsmateriaal	VKO: Vroeë-kind-ontwikkeling
LOOM: Leer-en-ondersteuningsmateriaal	VLR: Verteenwoordigende Leerderraad
LSOB: Leerders met Spesiale Onderwysbehoefes	VOO: Verdere Onderwys en Opleiding
MTUR: Mediumtermyn-uitgaweraamwerk	VOOBIS: Verdere Onderwys en Opleiding Bestuursinligtingstelsel
NK(B): Nasionale Kurrikulum (Beroep)	WBGV: Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid
NKR: Nasionale Kwalifikasieraamwerk	WBOF: Wet op Bestuur van Openbare Finansies
NKV: Nasionale Kurrikulumverklaring	WNOB: Wet op Nasionale Onderwysbeleid
NOEOE: Nasionale Ontwikkelingseenheid vir Onderwysevaluering	WTIW: Wetenskap, Tegnologie, Ingenieurswese en Wiskunde
NPOD: Nasionale Professionele Onderwysdiploma	WVP: Werkplekvaardigheidsplan
NRO: Nieregeringsorganisasie	WWP: Werknemerwelstandprogram
NSS: Nasionale Seniorertifikaat	WWT: Wiskunde, Wetenskap en Tegnologie
NSSB: Norms en Standaarde vir Skoolbefondsing	